

MUHASEBECİLERİN BİLGİ TEKNOLOJİSİ KULLANIMININ TEKNOLOJİ KABUL MODELİ (TKM) İLE İNCELENMESİ

Doç. Dr. Gökhan ÖZER¹

Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZCAN²

Sonnur AKTAŞ³

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the reasons of accountants' usage of information technology via Technology Acceptance Model (TAM). The survey was distributed to 456 accountants operating in different regions of Turkey, for testing the relationship between the counterfactual and intention of attitude, usage of attitude, perceived ease of use and perceived usefulness in TAM, support the theory. According to the findings 1) perceived usefulness and ease of use have a positive and statistically significant effect on the attitude of the use of information technology; 2) perceived usefulness and attitude to the usage have a positive and statistically significant effect on the intention of behavior; and 3) thus, the intention variable of attitude has a positive and statistically significant effect on eventuated attitude variable.

Keywords: *Technology Acceptance Model, perceived usefulness, perceived ease of use, accountant's acceptance of Information technology.*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, muhasebecilerin bilgi teknolojisini kullanma eğiliminin nedenlerinin Teknoloji Kabul Modeli (TKM) kullanılarak ortaya konmasıdır. TKM'de algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranışa yönelik niyet ve gerçekleşen davranış değişkenleri arasındaki ilişkileri test edebilmek için çeşitli illerde çalışan 456 muhasebeciden anket yoluyla elde edilen verinin analizinden elde edilen bulgular, teoriyi destekler niteliktedir. Bu bulgulara göre, (1) algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik tutum üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkiye, (2) algılanan fayda ve kullanıma yönelik tutumun davranışa yönelik niyet üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkiye, (3) bunun sonucunda da davranışa yönelik niyet değişkeninin gerçekleşen davranış değişkeni üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu görülmektedir.

---

¹ GYTE İşletme Fakültesi, Öğretim Üyesi.

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İİBF, Öğretim Üyesi.

³ Artvin Çoruh Üniversitesi, Arhavi Meslek Yüksek Okulu, Öğretim Görevlisi.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji Kabul Modeli, algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, muhasebecilerin bilgi teknolojisini kabulü.

1.GİRİŞ

Son yıllarda kullanıcıların bilgi teknolojilerini kullanımı ve kabulü konusunda çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların önemli bir kısmı, genel itibariyle bilgi sistemleri üzerine odaklanırken, bir kaç is, hem bireysel hem de grup seviyesinde bilgi teknolojisi kullanımı ve kabulü için yeni anlayışlar ortaya koymaktadır (Lai ve Li, 2005).

Son yüzyılda bilgi teknolojilerinin kullanıcılar tarafından kabulünün tahmin edilmesi ve açıklanmasında önemli gelişmeler elde edilmiştir. Özellikle Teknoloji Kabul Modeli (TKM), bilgi teknolojisi için önemli teorik ve deneysel katkılar sağlamıştır (Davis ve diğerleri, 1989). Bu model, teknolojilerin kullanıldığı çoğu vakada, teknoloji ile uyumu açıklamada yeterli kabul edilmektedir (Vijayasathy, 2004). TKM, insanların teknoloji kullanımına olan direncini belirlemek, teknoloji kabulünün nedenlerini anlamak, kullanıcıların yenilik ve değişikliklere verecekleri cevapları tahmin etmek ve sistemdeki değişimle gerçek kullanımdaki gelişmeyi incelemek amacıyla kullanılmaktadır (Davis, 1989; Adams ve diğerleri, 1992).

Teknolojik yenilikler ve bilgi teknolojisinin kullanımı her alanda olduğu gibi, muhasebe alanında da önemli gelişmelere yol açmakta ve yayılmaktadır. Günümüz dünyasında bilgi teknolojisi, muhasebeciler için de vazgeçilmez bir araç olarak algılanmaktadır. Özellikle Ocak 1994'de Tekdüzen Hesap Sistemi uygulamasına geçilmesiyle birlikte, işletmelerin muhasebe bilgi sistemi sürecinde bilgisayar kullanım oranlarında önemli bir artış gözlemlenmiştir (Aydemir, 2000). Çeşitlenen ve yaygınlaşan muhasebe paket programları, hem raporlama hem de veri analizi konusunda muhasebecilere, kamu ve özel sektör yöneticilerine büyük kolaylıklar sağlamıştır.

Bilgi teknolojisi kullanımının en belirleyici unsuru, sosyal bir varlık olan insandır. İnsanın bilgi teknolojilerinin gelişimi ve kullanımı karşısındaki tutum ve davranışları, onu kabul edip etmediğinin ya da kullanıp kullanmadığının da bir göstergesi olarak algılanabilir. Bu noktada aşağıdaki soruların önem kazanacağı açıktır.

1. Kullanıcı bilgi teknolojisine direnç gösterecek mi? Eğer direnç gösterecekse, bunun arkasında yatan nedenler nelerdir?
2. Kullanıcı bilgi teknolojilerini kabul etmiş ve kullanıyorsa, bunun arkasında yatan nedenler nelerdir?
3. Eğer kullanıcı bilgi teknolojisini kullanmaktaysa, gelecekte de kullanmaya devam edecek mi?

Bu çerçevede çalışmamızın amacı, sosyal bir varlık olan muhasebe sistem kullanıcısının (muhasebecinin) bilgi teknolojisi kullanımı davranışını inceleyerek; bu kullanımın altında yatan nedenleri ve bu nedenlerin ne kadar önemli olduğu belirlemek ve TKM'linin muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanım davranışını açıklamadaki gücünü test etmektir. Bu çerçevede veri, 456 muhasebeciden anket yoluyla elde edilmiştir. Verinin analizlerinden elde edilen bulgular; (1) muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığının davranışa yönelik tutumu, (2) algılanan fayda ve davranışa yönelik tutumun bilgi teknolojisi kullanımına yönelik niyeti ve (3) davranışa yönelik

niyetin, gerçekleşen davranışı istatistikî olarak anlamlı bir biçimde ve pozitif yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

2. LİTERATÜR VE HİPOTEZLER

2.1. Teknoloji Kabul Modeli

İlk defa 1989'da Davis tarafından takdim edilen TKM, bilgisayar kullanıcılarının davranışlarını açıklamak ve tahmin etmek amacıyla geliştirilmiş olan bir modeldir (Davis, 1989). Günümüzde TKM, bireylerin bilgi sistemlerini kabullenme ve kullanma niyetlerini öngörmek amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu modele göre algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan fayda, bir bilgi sistemine karşı kullanıcıların geliştirdiği davranışları etkiler. Bu davranış, bir kişinin sistemini kullanma isteğini yönlendirerek, onu kabul etmesine yol açar.

Modelin teorik temeli, 1975'de Fishbein ve Ajzen tarafından geliştirilen Mantıklı Eylem Teorisi'ne (Theory of Reasoned Action) dayanmaktadır. Mantıklı Eylem Teorisi'nde kullanılan inanç ve değerler gibi soyut kavramlar, bu teorinin zayıflamasına neden olmuştur. Bu zayıflamanın anlaşılması, TKM'nin geliştirilmesine yol açmıştır. Geçen zaman içinde literatürde TKM, gerek bilgi teknolojisinin kullanımı gerekse niyetin tahmininde kullanılan en popüler model haline gelmiştir ((Lu ve diğerleri, 2003).

Bu model, bir sistem hakkında önceden bilgisi olmayan kullanıcının davranışlarını tahmin etmeye çalışmaktadır. Genel olarak literatürde yapılan araştırmalar, halen kullanılmakta olan sistemler için teknoloji kabulü üzerine odaklanmışlardır. Halbuki potansiyel kullanıcıların gerçek kullanıcılardan algıları farklılık gösterebilmektedir. Bilgi teknolojilerini ilk kez kullananlar ile sürekli kullananların kullanım ve niyetleri farklılıklar gösterdiği gibi, ev ortamındaki kullanıcılarla ticari potansiyel kullanıcılar arasında farklılıklar söz konusu olabilmektedir.

TKM'nde bireylerin davranışa yönelik niyetlerinin, hem bireylerin tutumları, hem de algılanan faydaları tarafından belirlendiği, algılanan faydanın da direkt olarak tutum üzerinde etkili olduğu ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra davranışa yönelik niyetin de gerçek kullanım davranışını tetiklediğini iddia etmektedir (Lin, 2007). TKM'nde, belirlenen sistemin kullanımında algılanan fayda ana değişken ve algılanan kullanım kolaylığı ikinci değişken olarak dikkate alınmaktadır. Bu iki değişkenin bilgi teknolojileri kullanımındaki kişisel niyetleri ölçme konusundaki başarısı ve yeterliliği, birçok araştırmacı tarafından ampirik olarak ortaya konmuştur (Legris ve diğerleri, 2003). Davis (1989) yaptığı çalışmada, algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan faydanın bilgi sistemi kullanımı üzerinde dolaylı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Venkatesh (2000) ise, algılanan kullanım kolaylığının kullanıcının bilgi teknolojilerini kabulü üzerinde doğrudan ve pozitif bir etkisinin bulunduğunu göstermektedir. Fakat bilgi sistemi/bilgi teknolojisi kullanımı üzerine algılanan kullanım kolaylığının etkileri hususunda bütün çalışmalar aynı sonuçlara ulaşmamıştır (Shih, 2004).

TKM'ni teorik altyapı olarak kullanan araştırmaların çoğunda; algılanan faydanın davranışa yönelik niyeti istatistikî olarak anlamlı bir biçimde etkilediği halde, algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda üzerindeki etkisi konusunda birbirini onaylamayan sonuçlar bulunmaktadır. Bununla birlikte genel olarak literatürdeki çalışmaların, tutumun, davranışa yönelik niyeti ve gerçekleşen davranışı belirlediğini söylemek mümkündür (Lee ve diğerleri, 2007).

TKM, bilgi teknolojilerinin kabulü konusundaki birçok çalışmada kullanılmıştır (Martinez-Torres ve diğerleri, 2006). Bu çalışmalardan bazıları Teknoloji Kabul Modeli'nin gerçekleşen davranışları ve kullanım niyetlerindeki değişikliği önemli bir oranda açıklamaktadır (Shang, Chen ve Shen, 2005). Bazı çalışmalarda ise, e- ticaret de dahil olmak üzere (Gefen ve diğerleri 2003) bilgi teknolojisinin çeşitli türleri (Davis & Venkatesh 1996; Venkatesh & Davis, 2000; Fang, Chan, Brzezinski, & Xu 2006) üzerinde TKM kullanılmıştır (Shen ve Eder, 2009). Son yıllarda yaygınlaşan internet gibi bilgi teknolojilerin eğitim ve öğretimde kullanılması sürecinde, eğitimcilerin bu bilgi teknolojilerini kabullenmesi ve söz konusu bilgi teknolojilerini yeterince kullanılıp kullanmadığının tespitinde TKM önemli bir teorik altyapı oluşturmaktadır (Martinez -Torres ve diğerleri, 2006). Ayrıca TKM, bilgi teknolojisi araştırmalarında bilgi ve iletişim teknolojilerinin uygulanmasındaki özel ve kapsamlı durumlara başarı ile uyarlanabilmektedir. Böylece TKM yönetim bilişim sistemleri literatüründe çok sayıda ampirik çalışmada kullanılan teorilerden biri haline gelmiştir (Fu ve diğerleri, 2004). Igbaria ve arkadaşları (1995) TKM'nin kullanımı en kolay, basit ve en güçlü bilgi teknoloji kullanım modeli olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Chau (1996) ile Saga ve Zmud (1994) de, bilgi teknolojisi kullanımı konusunda TKM'nin en geçerli modellerden biri olduğunu ifade etmektedirler (J.McFarland, Hamilton, 2006).

2.2. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Literatürde TKM'nin birçok alanda teknolojinin ya da sistemin kabulünü ortaya koymak için kullanılmıştır. Ancak modelin muhasebe alanına uygulayan ya da muhasebecilerin teknolojiyi kabul edip etmediklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar oldukça azdır. Halbuki işletmelere bilgi teknolojisinin girmesi ile birlikte muhasebe paket programları da yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu programlar gerek mevzuat değişiklikleri ve gerekse yöneticilerin ihtiyaç duyduğu bilgiye uyum sağlamak ve sürekli yenilenmektedir. Bilgi teknolojileri konusundaki gelişmelerin muhasebe alanında ne derecede uygulandığını görebilmek amacıyla çalışmada algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, kullanıma yönelik tutum, davranış yönelik niyetleri ve gerçekleşen davranış değişkenlerinden oluşan TKM'nin kullanımı gereklidir.

Keller (2005) **algılanan faydanın**, bir kullanıcının herhangi bir teknolojiyi kullanırken belli görevleri yapma ve sorunları çözme noktasında kendisine sağlayacağı performans artışı ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Algılanan fayda, kişinin belirli ürünü kullanarak fayda sağlayacağına inanma düzeyi olarak tanımlanabilir (Tzou, Lu, 2009). Davis (1989) ise algılanan faydayı, kişinin bir uygulamanın iş performansını iyileştirmeye yardımcı olacağına dair inanç düzeyi olarak tanımlarken, bu inanç düzeyinin kişinin o uygulamayı kullanmaması davranışının belirleyicisi olduğunu ifade etmiştir. Dnasky ve arkadaşlarına (1999) göre, son kullanıcının sistemi kabul davranışına yönlendirmek için, sistemi kuranların hem son kullanıcının potansiyel ihtiyaçlarını hem de yapıyı doğru algılamaları gerekmektedir.

Davis (1989) yaptığı çalışmada, **algılanan faydanın kullanıma yönelik niyet** üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fakat Cheng ve diğerleri (2005), algılanan faydanın davranış niyeti üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olmadığını, algılanan faydanın sistem kullanımında davranış niyeti üzerine bir etkiye sahip olan tutumu etkilediği belirtmektedirler. Bu bilgiler neticesinde algılanan faydanın davranışa yönelik tutum ve kullanıma yönelik niyet üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla aşağıda yer alan H₁ ve H₃ hipotezleri geliştirilmiştir.

H₁: Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşumunda algılanan fayda, davranışa yönelik tutumu pozitif bir biçimde etkiler.

H₃: Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşumunda algılanan fayda, kullanıma yönelik niyeti pozitif bir biçimde etkiler.

Algılanan **kullanım kolaylığı**, belli bir teknolojinin kullanılmasının kolay olması ve fazla çaba göstermeden öğrenilmesi şeklinde tanımlanabilir (Davis, 1989). Davis'e (1989) göre algılanan kullanım kolaylığı, **tutum** ve **algılanan fayda** üzerinde direkt ve güçlü bir etkiye sahiptir. Bu durum, kullanıcıların kullanım kolaylığı sayesinde bilgi teknolojisi kullanımından daha fazla verim almasını sağlamakta, bir kurumsal bağlam içerisinde kullanıcının iş performansını arttırmaktadır (Belkhamza ve Wafa, 2009). Devaraj ve diğerleri (2002) ile Gefen ve diğerleri (2003) de, algılanan kullanım kolaylığının algılanan fayda üzerinde etkilerini destekleyen bulgulara ulaşmışlardır. Davis (1989), algılanan kullanım kolaylığının algılanan faydaya kıyasla tutum üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olduğunu ileri sürmektedir. Cheng ve diğerlerine (2005) göre algılan kullanım kolaylığı, tutum üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve algılanan kullanım kolaylığı bireyin davranışsal niyetini etkilemektedir.

Algılanan kullanım kolaylığının davranışa yönelik tutum üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla H₂ hipotezi geliştirilmiştir.

H₂: Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan kullanım kolaylığı, davranışa yönelik tutumu pozitif bir biçimde etkiler

Fishbein ve Azjen (1975) mevcut tutumların, bireylerin belli davranışta bulunması için bir ön koşul olduğunu göstermektedir. **Tutum**, olumlu ya da olumsuz biçimde tepkide bulunma eğilimidir ve bilgisayar kullanma ile bilgisayar kullanma niyetini belirleyen önemli bir değişkendir (Ma ve diğerleri, 2005). Cheng ve diğerleri (2005), tutumun vergi mükellefleri arasında davranış niyeti düzeyini artırmada önemli belirleyicilerden biri olduğunu ve tutumun bilgi sistemi kullanım niyeti üzerine önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir.

Davranışa yönelik tutum ile davranışa yönelik niyet arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla H₄ hipotezi geliştirilmiştir.

H₄: Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında davranışa yönelik tutum, davranışa yönelik niyeti pozitif bir şekilde etkiler.

Niyet, bir davranışı gerçekleştirmek için bireyin istemlerinin ve çabalarının göstergesidir. Kişisel normun, kişilerin niyetlerinin belirlenmesinde ve belli yönde davranışta bulunup, bulunmamasında etkili olduğu araştırmacılar tarafından sıklıkla tartışılmıştır (Fishbein ve Azjen, 1975; Azjen, 1988). Ancak kişisel normun bilgisayar sistemleri kullanımında tutarlı sonuçlar vermediği görülmüştür. Bazı araştırmalarda bu değişkenin kullanma niyeti üzerinde olumlu (pozitif) ve anlamlı etkisi bulunurken, diğerlerinde bu etkiye ulaşamamıştır (Ma ve diğerleri, 2005).

Bireylerin belirli bir davranışı oluşturmalarında önemli bir rol oynayan niyet, tutum tarafından etkilenmektedir (Özer ve Yılmaz, 2010). Tutumun olumlu veya olumsuz oluşu, niyeti de aynı yönde etkilemektedir. Eğer belirli bir konuda bireyin tutumu olumlu ise, niyeti de olumludur. Örneğin, bir teknoloji ürününün kullanımına yönelik niyet, belirli bir ürünü bilen bir kişinin ürünü kullanma isteğinin derecesi olarak tanımlanmaktadır (Tzou ve, Lu, 2009).

Tablo 1: Kullanıma Yönelik Niyette Tutumun Etkisi

Çalışma	Sonuç
Kwasi Amoako-Gyampah ve diğerleri & Salam (2004)	Önemli
Chau & Hu (2002)	Önemli
Huang (2005)	Önemli
Gong ve diğerleri (2004)	Önemli
Mathieson (1991)	Önemli
Moon & Kim (2001)	Önemli
Shih (2004)	Önemli
Brown ve diğerleri (2002)	Önemli Değil
Hu ve diğerleri (2005)	Önemli Değil

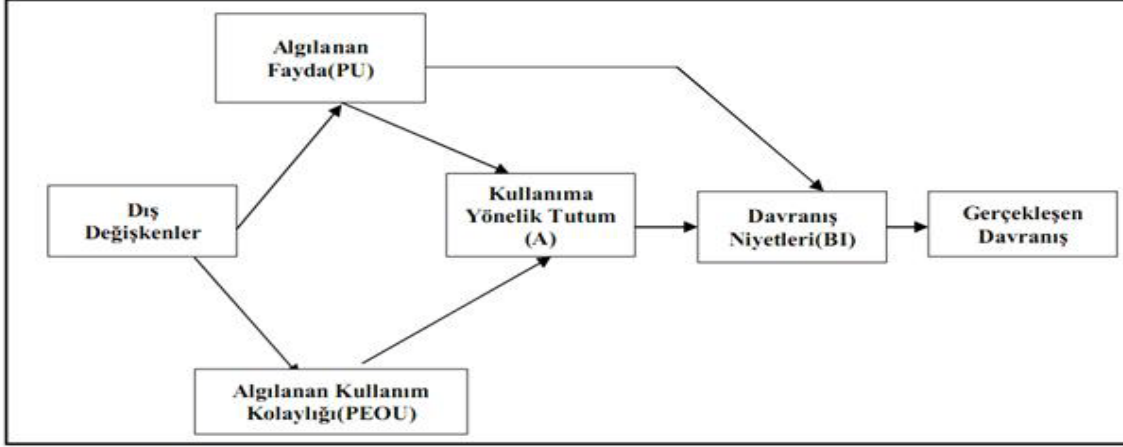
Niyetin oluşmasında, tutumun etkisinin önemli olup olmadığı ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların çoğunda niyetin oluşumunda tutumun etkisi önemli görülmüştür. Ancak bazı çalışmalarda bu etkinin varlığına ulaşılamamıştır. Tablo 1, tutumun niyet üzerindeki etkisini gösteren çalışmalara yer vermektedir.

Genel olarak çalışmalar değerlendirildiğinde, bir davranışı gerçekleştirme konusundaki tutumun, o davranışı gerçekleştirme konusundaki niyeti, niyetin ise söz konusu davranışın gerçekleştirilmesini doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır (Lee ve diğerleri, 2007). Ancak, aynı şartlar altında belli davranışları yapmak konusunda, farklı kimseler, farklı tutumlar içerisinde olmaları da mümkündür (Fishbein ve Azjen, 1975). Eğer bir kimse belli bir davranışı yapma konusunda olumlu bir tutum içerisinde ise, olumsuz tutum içerisinde olan başkasına oranla, söz konusu davranışı gerçekleştirme konusundaki niyeti ve söz konusu davranışı fiilen yapma şansı daha yüksek olacaktır.

Bu bilgiler çerçevesinde niyet ile gerçekleşen davranış değişkenleri için H_5 hipotezi geliştirilmiştir.

H_5 : Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında davranışa yönelik niyet, davranışın oluşmasını pozitif bir biçimde etkiler.

İfade edilen tüm hipotezler çerçevesinde çalışmada test edilecek model, şekil 1’de görülebilir.

Şekil 1. Teknoloji Kabul Modeli (Davis, 1989)

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Ölçeklerin Oluşturulması

Araştırmanın amacına yönelik olarak oluşturulan anket soruları, uluslararası alanda kabul görmüş çalışmalardan yararlanılarak hazırlanmış, güvenilirliği yüksek sorulardır. Algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, niyet ve gerçekleşen davranış değişkenlerini ölçen sorularının oluşturulmasında tablo 2’de yer alan çalışmalardan yararlanılmıştır.

Tablo 2: Ölçeklerin oluşturulmasında yararlanılan çalışmalar

DEĞİŞKENLER	KULLANILDIĞI ÇALIŞMALAR
Algılanan Fayda	Lai ve Li, 2005; Wu ve Wang, 2005; Hung ve Chang, 2005; Yang ve Yoo, 2004; Lee, Cheung ve Chen, 2005; Malhotra, Galletta, 1999; Shih, 2004; Ngai, Poon ve Chan, 2005.
Algılanan Kullanım Kolaylığı	Wu ve Wang, 2005; Hung ve Chang, 2005; Yang ve Yoo, 2004; Lee, Cheung, Chen, 2005; Malhotra ve Galletta, 1999; Ngai, Poon ve Chan, 2005; Vijayarathy, 2004; Chismar ve Wiley-Patton, 2002.
Tutum	Yang ve Yoo, 2004; Lee, Cheung ve Chen, 2005; Shih, 2004; Madden, Ellen ve Ajzen, 1992.
Niyet	Girgin, 2003; Madden, Ellen ve Ajzen, 1992; Lee, Cheung ve Chen, 2005; Cheng, Sheen ve Lou, 2005.
Gerçekleşen Davranış	Yang ve Yoo, 2004.

Bu ölçekle ilgili olarak oluşturulan ankette; muhasebecilere bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algılanan fayda değişkeni ile ilgili on beş soru, algılanan kullanım kolaylığı değişkeni ile ilgili sekiz soru, bilgi teknolojileri

kullanımına yönelik tutum değişkeni ile ilgili on üç soru, bilgi teknolojileri kullanımına yönelik niyet değişkeni ile ilgili dokuz soru ve son olarak bilgi teknolojileri kullanımına yönelik gerçekleşen davranış değişkenini ölçmeye yönelik dört soru olmak üzere algılamaya yönelik 49 soru, demografik özelliklere yönelik olarak 5 soru olmak üzere toplam 54 soru sorulmuştur. Ankette yer alan demografik özelliklere yönelik sorular genelde kategoriktir, bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algıları ölçmeye yönelik sorular ise, 5'li likert tipi ölçeği (5 Kesinlikle Katılmıyorum; 4 Katılmıyorum; 3 Kararsızım; 2 Katılıyorum; 1 Kesinlikle Katılıyorum) içermektedir.

3.2. Verilerin Toplanması

Veriler, Türkiye genelinde çeşitli illerde bağımsız (SM, SMMM ve YMM) ve bağımlı olarak çalışan toplam 500 muhasebeciye uygulanan anketle elde edilmiştir. Bu anketlerden 44 tanesi güvenilir bulunmayarak elenmiş, kalan 456 anket analizlerde kullanılmak üzere veri tabanı oluşturulmasında kullanılmıştır.

Ankete katılan muhasebecilerin demografik özellikleri Tablo 3'de görüldüğü gibidir.

Tablo 3: Muhasebecilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgileri

<u>Cinsiyet</u>	<u>Frekans</u>	<u>Yüzde</u>	<u>Unvan</u>	<u>Frekans</u>	<u>Yüzde</u>
Bayan	161	35,3	Serbest Muhasebeci	127	27,9
Erkek	295	64,7	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	184	40,4
Toplam *	456	100,0	Yeminli Mali Müşavir	15	3,3
			Diğer Muhasebe elamanları	130	28,5
			Toplam *	456	100,0
<u>Eğitim Durumu</u>		<u>K</u>	<u>Gelir Durumu</u>		
Ortaokul	7	1,5	> 1.000 TL	137	30,0
Lise	95	20,8	1.000 – 1.500 TL	99	21,7
Lisans	322	70,6	1.500 – 2.000 TL	80	17,5
Yüksek Lisans	30	6,6	1.500 – 2.000 TL	56	12,3
Doktora	2	0,4	2.500 – 3.000 TL	31	6,8
Toplam	456	100	3.000 TL <	53	11,6
			Toplam	456	100
<u>Yaş Grubu</u>					
18 – 30 yaş	167	36,6			
31 – 40 yaş	166	36,4			
41<	123	27,0			
Toplam*	456	100,0			

Tablodaki verilere göre ankete katılan muhasebecilerin % 35,3' ü kadın, % 64,7'si de erkektir. Muhasebecilerin % 0,4'ü doktora, % 6,6'si yüksek lisans, % 70,6'sı üniversite, % 20,8'i lise ve % 1,5'i ise, ortaokul diplomasına sahiptir.

Ankete katılanların % 36,6'sını 18-30 yaş grubu, % 36,4'ünü 31-40 yaş grubu ve % 27'sini ise, 41 ve üstü yaş grubundan oluştuğu görülmektedir. Aynı zamanda ankete katılan muhasebecilerin büyük çoğunluğu, yaklaşık %73'ü 40 yaş altındaki gruba dâhildir. Muhasebecilerin çoğunlukla gençlerden oluşması, muhasebecilere olan ihtiyacının her geçen gün arttığı bir göstergesi olarak alınabilir.

Ankete katılanların muhasebecilerin % 27,9'u serbest muhasebeci, % 40,4'ü serbest muhasebeci ve mali müşavir, % 3,3'ü yeminli mali müşavir, % 28,5'i ise, işletmelerin muhasebe departmanlarında ve muhasebe bürolarında çeşitli unvanlarda çalışan muhasebecilerden oluşmaktadır.

Ankete katılan muhasebecilerin % 30'u 1000 TL ve altında, % 21,7' si 1000 TL – 1500 TL arası, % 17,5'i 1500 TL – 2000 TL arası, % 12,3'ü 2000 TL – 2500 TL arası, % 6,8'i 2500 TL – 3000 TL arası ve % 11,6'sı ise, 3000 TL ve üstünde aylık gelire sahiptir.

3.3. Faktör Analizi, Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmada muhasebecilerin teknoloji kabul modelinde yer alan bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, tutum, niyet ve gerçekleşen davranış değişkenlerine yönelik 49 soruya vermiş oldukları cevaplardan yararlanılarak, bu soruların ölçmeyi hedeflediği değişkenlerin kendi aralarında sınıflandırmasını yapmak amacıyla temel bileşenler analizi-varyans maksimizasyonu yöntemi ile keşifsel faktör analizi (KFA) gerçekleştirilmiştir

Analiz sonucunda ortaya çıkan altı faktör, Tablo 4'de görüldüğü şekilde toplam varyansın %64,7'sini açıklamaktadır. Algılanan faydayı temsil eden faktör 1, diğer faktörlerden bağımsız olarak tek başına toplam varyansın en büyük kısmını %23,4'ünü açıklayabilmekte ve "algılanan fayda" faktörüne ilişkin değişkenleri içermektedir. Faktör 2, ilk faktörden bağımsız bir biçimde toplam varyansın %6,9'luk kısmını açıklamakta ve "kullanım kolaylığına" ilişkin değişkenleri içermektedir. Diğer faktörler ise sırasıyla, "tutum", "niyet", "gerçekleşen davranış" olarak belirlenmiştir. Ayrıca son üç faktörün toplam varyansı açıklama yüzdeleri sırasıyla, %8,6, %20,3 ve %5,7 olarak bulunmuştur. Her bir değişkenin ilgili faktöre pozitif ve yüksek bir korelasyonla yüklendiği görülmüştür.

Tablo 4: Faktör Yükleri Matrisi

FAKTÖRLER	Algılanan Fayda	Kullanım Kolaylığı	Tutum	Niyet	Gerçekleşen Davranış
ALGILANAN FAYDA					
Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı işimde faydalı olacak.	,830				
Bilgi teknolojisi ürünleri işimi pratikleştiriyor.	,813				
Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı bilgi edinmedeki performansımı artıracak.	,798				

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı işteki ,790
verimliliğimi artıracak.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı, kontrol ,779
imkânı sağlıyor.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı ,777
performansında iyileşme sağlayacak.

Bilgi teknolojisi ürünlerini kullanarak işlerimi ,759
daha kolay yapabilirim.

Bilgi teknolojisi ürünlerini kullanarak tam ,755
zamanında bilgiye ulaşabilirim.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı etkinliğimi ,726
artıracak.

Bilgi teknolojisi ürünlerini kullanmak ,545
maliyetlerimi azaltacak.

ALGILANAN KULLANIM KOLAYLIĞI

Bilgi teknolojisi ürünlere ulaşmanın kolay ,699
olduğunu düşünüyorum.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı açık ve ,678
anlaşılırdır.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımı, benim ,610
için kolaydır.

TUTUM

Bilgi teknolojisi kullanımını sıkıcı buluyorum. ,765

Bilgi teknolojisini kullanmak beni ,667
gerginleştiriyor.

Bilgi teknolojisinin kullanımının bezdirici ,656
olduğunu düşünüyorum.

Bilgi teknolojisinin kullanımı çok kötü bir fikir. ,648

Bence mesleğimde bilgi teknolojisi kullanımını ,593
gereksiz buluyorum

NİYET

Mesleğim söz konusu olduğunda gelecekte de ,850
bilgi teknolojisi ürünlerini kullanmaya
niyetliyim.

Bundan sonra da mesleğimde bilgi teknolojisi ,808
ürünlerini kullanmaya gayret edeceğim.

Bilgi teknolojisinde meydana gelecek ,797

değişiklikleri mesleğime uygulamaya çalışacağım.

Bilgi teknolojisi ürünlerini gelecekte de kullanacağım ,797

Bilgi teknolojisi ürünlerini yakın bir gelecekte düzenli olarak kullanmayı düşünüyorum ,746

Bilgi teknolojisinde meydana gelecek yenilikleri takip etmeye çalışacağım ,738

Gelecekte bilgi teknolojisi kullanımımın artacağını düşünüyorum. ,705

Bilgi teknolojisi kullanımını, meslektaşlarıma ısrarla tavsiye edeceğim. ,667

Mesleğimde bilgi teknolojisi ürünlerini kullanacağımı pek sanmıyorum. ,616

GERÇEKLEŞEN DAVRANIŞ

Bilgi teknolojisi ürünlerini sık kullanımım. ,848

Bilgi teknolojisi ürünlerini çok sık kullanımım. ,763

Toplam Varyansı Açıklama Oranı (% 64,7) 23,4 6,9 8,6 20,3 5,7

Bilgi teknolojileri kullanımına yönelik araştırma modeli ile ilgili oluşturulan ölçeklerin tümünün güvenilirlik ve geçerlikleri sorgulanmıştır. Ölçeklerin güvenilirliklerinin değerlendirilmesinde Cronbach alpha- α testinden yararlanılmıştır (Ravichandran ve Arun, 1999).

Araştırma modelindeki tüm faktörleri ait güvenilirlik (cronbach alfa) katsayılarının uluslararası çalışmalarda %70 olarak kabul edilen güvenilirlik (cronbach alfa) katsayısının üzerinde olması ve toplam güvenilirliğin ise, %92,81 olarak elde edilmesi, oluşturulan ölçeğin güvenilirlik koşullarını yerine getirdiğini ve değişkenlerin içsel tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir (Bkz, Tablo 5).

Tablo 5: Faktörleri oluşturan değişken sayısı ve güvenilirlik katsayıları

Faktör Adı	Değişken Sayısı	Cronbach Alfa katsayısı
1. Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Algılanan Fayda	10	0,9314
2. Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Algılanan Kullanım Kolaylığı	3	0,7454
3. Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Tutum	5	0,7252
4. Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Niyet	9	0,9254
5. Bilgi Teknolojisi Kullanım Davranışı	2	0,7115

Faktör analizinin uygunluğunu ve kullanılan değişkenlerin homojenliğini test etmede KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem yeterliliği ölçütü ve Barlett testi kullanılmıştır. KMO, gözlenen korelasyon katsayıları büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştırmak suretiyle örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterliliğini ölçmede kullanılan bir endekstir (Norusis, 1993).

Tablo 6: KMO ve Barlett test sonuçları

Test adı	Test değeri
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem yeterlilik ölçütü	.940
Barlett test değeri	Yaklaşık Ki-Kare
	Serbestlik derecesi
	Anlamlılık
	8150.975
	406
	.000

Tablo 6'ya göre çalışmaya ait KMO örneklem yeterliliği ölçütü değerinin %94 olarak hesaplanmıştır. Bu durum ölçekte yer alan değişkenlerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Sharma,1996). Tablo 6'daki Barlett testinin sonuçları (Khi-Kare=8150,975; $p<0.000$) ana kütle içindeki değişkenler arasında bir ilişkinin var olduğunu göstermektedir.

Tablo 7'de tüm değişkenlere ait ortalamalar, standart sapmalar ve korelasyon sonuçları verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi değişkenlere ilişkin cronbach α değerleri değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinden büyük olduğu için, ayrıştırma geçerliliği bulunmaktadır (Gaski, 1984).

Değişkenler arasındaki korelasyon sonuçlarına bakıldığında, $p<0.01$ düzeyinde hem değişkenlerin kendi aralarında hem de gerçekleşen davranış ile aralarında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

	Ortalama	Standart Sapma	1	2	3	4	5
Algılanan fayda	4.3711	.5740	1,00				
Algılanan kullanım kolaylığı	3.9547	.7299	0.560*	1.00			
Tutum	4.3513	.6291	0.333*	0.257*	1.00		

Niyet	4.4773	.6033	0.555*	0.397*	0.278*	1.00
Gerçekleşen davranış	4.0789	.7910	0.381*	0.388*	0.257*	0.315* 1.00

*0,01 düzeyinde anlamlıdır.

3.4. Hipotezlerin Test Edilmesi

Teknoloji Kabul Modelinde dikkate aldığımız muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algılanan fayda, tutum, algılanan kullanım kolaylığı, niyet ve gerçekleşen davranış değişkenlerinin birbirleri üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla oluşturulan hipotezleri test etmek amacıyla gerçekleştirilen regresyon analizinden elde edilen bulgular tablo 8’de raporlanmıştır.

Tablo 8: Regresyon Analizi Sonuçları

	<u>1 Nolu Regresyon</u>		<u>2 Nolu Regresyon</u>		<u>3 Nolu Regresyon</u>	
	BT Kullanımına Yönelik Niyet	Kullanımına Yönelik Niyet	BT Kullanımına Yönelik Tutum	Tutum	BT Kullanımına Yönelik Gerçekleşen Davranış	Kullanımına Yönelik Gerçekleşen Davranış
Bağımsız değişkenler	B	t	β	t	β	t
Algılanan Fayda	0,597	15,685*	0,253	4,779*		
Algılanan Kullanım Kolaylığı			0,150	2,830**		
BT Kullanımına Yönelik Tutum	0,119	3,129*				
BT Kullanımına Yönelik Niyet					0,315	7,076*
Model F	162,930		33,514		50,070	
R^2	0,418		0,129		0,099	

* 0.001, ** 0.01 ve *** 0.05 hata payı ile anlamlı

Tablo 8 incelendiğinde, muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda ve kullanım kolaylığının, davranışa yönelik tutum üzerindeki etkilerinin araştırıldığı model, istatistikî olarak anlamlı ($F= 33,514$; $p<0.001$), ve modelin açıklama gücünün önemli ($R^2= 0.129$) olduğu görülmektedir. Yapılan regresyon analizi sonucunda muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik hem algılanan fayda ($\beta: 0,253$, $p<0.001$) hem de kullanım kolaylığının ($\beta: 0,150$ $p<0.01$) bilgi teknolojileri kullanımına yönelik tutum üzerinde istatistikî olarak anlamlı ve olumlu bir etkisi bulunmaktadır.

Bu durum muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda ve kullanım kolaylığının, davranışa yönelik tutumu olumlu etkilediğini ileri süren H_1 ve H_2 hipotezinin desteklenmesini gerektirmektedir. Sonuçlar, muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algılanan fayda ve kullanım kolaylığı değişkenlerinin, bilgi teknolojilerine yönelik tutumlarının yaklaşık %12,9’unu

açıklama gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç muhasebecilerin bilgi teknolojilerini faydalı ve kullanımı kolay olarak algıladığını ve bu iki değişkenden algılanan faydanın kullanım kolaylığına oranla tutumu daha yüksek derecede etkilediğini ortaya koymaktadır.

Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda ve tutumun niyet üzerindeki etkisinin araştırıldığı model, istatistikî olarak anlamlıdır ($F= 162,930$; $p<0.001$). Regresyon sonuçları, muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algılanan fayda ($\beta: 0,597$; $p<0.001$), ve tutumun ($\beta: 0,119$; $p<0.001$) niyet üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, H_3 ve H_4 hipotezlerinin yer aldığı modelin desteklenmesini ($F=162,930$; $p<0.001$) gerektirmektedir. Muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik algılanan fayda ve tutum değişkenlerinin, bilgi teknolojilerine yönelik niyetin yaklaşık %41,8'ini açıklama gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Böylece muhasebecilerin bilgi teknolojilerini faydalı algıladıkça ve bilgi teknolojilerine yönelik tutumu oluştuğunda muhasebeciler bunu kullanıma yönelik niyete dönüştürdükleri gözlemlenmektedir.

Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik niyetin, muhasebecilerin bilgi teknolojilerine yönelik gerçekleşen davranış üzerindeki etkisinin araştırıldığı modelin istatistikî olarak anlamlı ($F=50,070$; $p<0.001$) olduğu görülmektedir. Regresyon analizleri muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik niyetinin $\beta: 0,315$; $p<0.001$), muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik gerçekleşen davranış üzerinde istatistikî olarak anlamlı ve olumlu bir yönde bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, H_5 hipotezinin desteklenmesini ($F=50,070$; $p<0.001$) gerektirmektedir. Muhasebecilerin bilgi teknolojileri kullanımına yönelik niyetleri diğer değişkenlerden bağımsız olarak, bilgi teknolojilerine yönelik gerçekleşen davranışının yaklaşık %10'unu açıklamaktadır.

Araştırmada ileri sürülen hipotezlerle ilgili yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen bulguların özeti aşağıdaki Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Hipotezlerin ve Bulguların Özeti

HİPOTEZLER	KABUL/RED
H_1 : Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda, davranışa yönelik tutumu olumlu etkiler.	Desteklenmektedir ($\beta: 0,253$, $p<0.001$)
H_2 :Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan kullanım kolaylığı, davranışa yönelik tutumu olumlu etkiler	Desteklenmektedir ($\beta: 0,150$ $p<0.01$)
H_3 : Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında algılanan fayda, kullanıma yönelik niyeti olumlu etkiler.	Desteklenmektedir ($\beta: 0,597$; $p<0.001$)
H_4 : Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışının oluşmasında davranışa yönelik tutum, davranışa yönelik niyeti olumlu etkiler.	Desteklenmektedir ($\beta: 0,119$; $p<0.001$)
H_5 : Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik	Desteklenmektedir

davranışının oluşmasında davranışa yönelik niyet, davranışın oluşmasını olumlu etkiler	(β : 0,315; $p < 0.001$)
--	----------------------------------

4. SONUÇ

Son yıllarda bilgi teknolojisi büyük bir gelişme içerisinde ve işletmelerin bu gelişmelerin dışında kalması düşünülemez. Bu gelişimin dışında kalmış işletmeler günümüzün ihtiyacına cevap veremeyerek varlıklarını sürdüremez duruma gelmektedirler. Bilgi teknolojisi işletmelere rekabet üstünlüğü sağlayarak işletmelerin varlıklarını sürdürmeleri imkânı sunmaktadır. İşletmelerin bir kısmı bu imkânlardan yararlanmak amacıyla bilgi teknolojisini kullanmayı tercih ederken, bir kısmı ise bilgi teknolojisini kullanmaya karşı direnç göstermektedirler.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımına karşı olumlu veya olumsuz tepkilerin varlığı her alanda olduğu gibi muhasebe alanında da görülmektedir. Bu çalışmayla muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik davranışları Teknoloji Kabul Modeli kullanılarak tahmin edilmeye çalışılmıştır. Başta İstanbul olmak üzere değişik illerdeki 456 muhasebeciye yapılan anket çalışmasıyla elde edilen verilerin analiz sonuçları, Teknoloji Kabul Modeli'nin muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımı davranışının tahmininde kullanılabileceğini göstermektedir.

Yapılan analizlerden elde edilen bulgulara göre, (1) algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin bilgi teknolojisi kullanımına yönelik tutum üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum muhasebecilerin bilgi teknolojilerini kendileri için faydalı ve kolay uygulanabilir olarak algılamaları durumunda kendilerinde bilgi teknolojilerini kullanım yönünde tutum oluşturacaklarını ve herhangi bir şekilde direnç göstermeyecekleri anlamına gelmektedir. Ortaya çıkan sonuç Davis (1989) ile Cheng ve diğerlerinin (2005) bulgularını destekler niteliktedir. Başka bir sonuç ise, (2) algılanan fayda ve kullanıma yönelik tutumun davranışa yönelik niyet üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkisinin olduğudur. Bunun sonucunda muhasebeciler bilgi teknolojilerini faydalı olarak algıladıklarında ve kullanıma yönelik olumlu yönde tutum oluşturdıklarında bilgi teknolojisini kullanma yönünde niyete dönüşüreceklerdir. Bulgular Davis'in (1989) algılanan faydanın davranış niyeti üzerinde güçlü etkiye sahip olduğu sonucunu desteklemektedir. Aynı zamanda kullanıma yönelik tutumun davranışa yönelik niyet üzerindeki etkisi (Kwasi Amoako-Gyampah ve Salam, 2004; Chau & Hu, 2002; Huang, 2005; Gong ve diğerleri, 2004; Mathieson, 1991; Moon & Kim, 2001; Shih, 2004; Özer ve Yılmaz, 2010) önemli sayıdaki araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Son sonuç ise, (3) davranışa yönelik niyet değişkeninin gerçekleşen davranış değişkeni üzerinde pozitif ve istatistikî olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Muhasebecilerin bilgi teknolojilerini kullanmaya yönelik niyetleri oluşmuşsa, bu kullanım davranışı olarak ortaya çıkacaktır.

İfade edilmesi gereken son sonuç ise, Davis'in (1989) "algılanan kullanım kolaylığının algılanan faydaya oranla tutum üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olduğu" bulgusuyla ilgilidir. Çalışmamızda algılanan kullanım kolaylığının tutumu (β : 0,150 $p < 0.01$) etkileme derecesi, algılanan faydanın tutumu etkileme derecesinden (β : 0,253, $p < 0.001$) daha düşüktür. Bu sonuç Davis'in bulgularını onaylamamaktadır.

KAYNAKÇA

- Adams, D., Nelson, R., ve Tood, P. (1992), "Perceived Usefulness, Ease of Use and Usage of Information", **MIS Quarterly** 16 (2), s. 227–247.
- Aydemir, İ. (2000), "Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Üzerine Bir Değerlendirme", **Diyalog Dergisi**, Sayı:148.
- Azgen, I. (1988). Attitudes, Personality and Behavior, **Dorsey Press**, Chicago, IL.
- Belkhamza, Z. ve Wafa, S.A. (2009), "The Effect of Perceived Risk on the Intention to Use E-commerce: The Case of Algeria", **Journal of Internet Banking and Commerce**, s. 14-1.
- Brown, A. S., Anne P. M., Mitzi Montoya-Weiss, ve James R. B. (2002) "Do I really have to? User Acceptance of Mandated Technology", **European Journal of Information Systems**, (11:4), s. 283-295.
- Chau, P.Y.K. (1996). "An Empirical Assessment of a Modified Technology Acceptance Model.", **Journal of Management Information Systems**, Vol.13, s. 185-204.
- Chau, P.Y.K. ve Hu, P.J.H. (2002) "Investigating Healthcare Professionals' Decision to Accept Telemedicine Technology: An Empirical Test of Competing Theories", **Information and Management**, 39(4), s. 297-311.
- Cheng, J.M.S., Sheen, G.J. ve Lou, G.C. (2006), "Consumer Acceptance Of The Internet As A Channel Of Distribution In Taiwan - A Channel Function Perspective", **Technovation**, Volume 26, Issue 7, July 2006, s.856-864.
- Chismar, W.G. ve Wiley-Patton, S. (2002), "Does The Extended Technology Acceptance Model Apply To Physicians", **Proceeding Of The 36nd Hawaii International Conference On System Sciences**.
- Davis, F.D., (1989), "Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology", **MIS Quarterly** Vol.13, s. 318–339.
- Davis, F.D., Bagozzi, R. ve Warshaw, P. (1989), "User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models", **Management Science**, 35(8), s. 982-1003.
- Davis, F.D. ve Venkatesh, V. (1996), "A critical assessment of potential measurement biases in the technology acceptance model: three experiments" **International Journal of Human - Computer Studies**, Vol. 45, s. 19-45.
- Devaraj, S., Fan, M. ve Kohli, R. (2002), "Antecedents of B2C Channel Satisfaction and Preference: Validating e-Commerce Metrics", **Information Systems Research**, Vol. 13, s.316-333.
- Dnasky, K. H., Gamm, L.D., Vasey, J.J.ve Barsukiewich, C.K. (1999). "Electronic medical records: Are physicians ready?", **Journal of Healthcare Management**, Vol.44 (6), s.318-329.
- Fang, X., Chan, S., Brzezinski, J. ve **Xu, S.** (2006), "A Dual-Modal Presentation of Sequential Relationships in Texts. In R. N. Pikaar, E. A. P. Koningsveld, and P. J. M. Settels (Eds)", **Proceedings of the 16th World Congress on Ergonomics** (IEA 2006) (ISBN: 0003-6870). Amsterdam, The Netherlands: Elsevier Ltd.
- Fishbein, M. ve Ajzen, I. (1975), "*Belief, attitude, intention and behavior: Introduction to theory and research*", **Addison-Wesley**, Reading, MA.

- Fu, J., Chao, W. ve Farn, C. (2004), "Determinants Of Taxpayers' Adoption Of Electronic Filing Methods in Taiwan: An Exploratory Study", **Journal of Government Information**, Vol. 30, s.658-683.
- Gaski, J.F. (1984), "The Theory of Power and Conflict in Channels of Distribution", **Journal of Marketing**, Vol.48, s. 9-29.
- Gefen, D., Karahanna, E. ve Straub, D.W. (2003), "Trust and TAM in Online Shopping: An Integrated Model", **MIS Quarterly**, Vol.27, s.51-90.
- Girgin, M.T. (2003), "Acceptance of Mobile Data Services, An Application of Technology Acceptance Theories", **Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi.
- Gong, Min, Yan Xu and Yuecheng Yu (2004) "An Enhanced Technology Acceptance Model for Web-Based Learning." **Journal of Information Systems Education**, (15:4), s. 365-374.
- Hu, Jen-Hwa Paul, Chienting Lin and Hsinchun Chen (2005) "User Acceptance of Intelligence and Security Informatics Technology: A Study of COPLINK." **Journal of the American Society for Information Science and Technology**, (56:3), s. 235-244.
- Huang, Eugenia (2005) "The Acceptance of Women-Centric Websites.", **The Journal of Computer Information Systems** (45:4), s. 75-83.
- Hung, S.Y. ve Chang, C.M. (2005), "User Acceptance Of Wap Services: Test Of Competing Theories", **Computer Standards & Interfaces**, Vol.27, s.359-370.
- Igbaria, M., Iivari, J. ve Maragahh, H. (1995), "Why do Individuals Use Computer Technology? A Finnish Case Study", **Information and Management**, Vol.5, s.227-238.
- J.McFarland, D. ve Hamilton, D. (2006), "Adding Contextual Specificity To The Technology Acceptance Model", **Computers in Human Behavior**, Vol.22, s.427-447.
- Kwasi Amoako-Gyampah , A. F. Salam, (2004), "An Extension of the Technology Acceptance Model in an ERP Implementation Environment", **Information and Management**, Vol.41 n.6, s.731-745.
- Keller, C. (2005), "Virtual learning environments: three implementation perspectives", **Learning, Media and Technology**, Vol.30, s.299-311.
- Lai, V.S. ve Li, H. (2005), "Technology Acceptance Model For Internet Banking: An Invariance Analysis", **Information & Management**, Vol.42, s. 373-386.
- Lee, M. K.O., Cheung, C..M.K. ve Chen, Z. (2005), "Acceptance Of Internet-Based Medium: The Role Of Extrinsic And Intrinsic Motivation", **Information & Management**, s.1-10.
- Lee, H.Y., Qu, H. ve Kim, Y.S. (2007), " A Study of The Impact of Personal Innovativeness on Online Travel Shopping Behavior—A Case Study of Korean Travelers", **Tourism Management**, Vol. 28, s.886-897.
- Legris, P., Ingham, J. ve Collerette, P. (2003), "Why Do People Use Information Technology? A Critical Review of The Technology Acceptance Model", **Information & Management**, Vol.40, s.191-204.
- Lin, H-F. (2007), "Predicting Consumer Intentions to Shop Online: An Empirical Test of Competing Theories", **Electronic Commerce Research and Applications**, Vol.6, s.433-442.
- Lu, J.; Yu, C.S.; Liu, C. ve Yao, J.E. (2003). Technology Acceptance Model for Wireless Internet, *Internet Research: Electronic Networking Applications and Policy*, 13(3): 206-222.

- Ma, W.W., Anderson, R. ve Streith, K. O. (2005), "Examining User Acceptance of Computer Technology: an Empirical Study of Student Teachers", **Journal of Computer Assisted Learning**, Vol: 2, s. 387-395.
- Madden, T.J., Ellen, P.S. ve Ajzen, I. (1992), "A Comparison Of The Theory Of Planned Behaviour And The Theory Of Reasoned Action", **Personality And Social Psychology Bulletin**, Vol.18, s.3-9.
- Malhotra, Y. ve Galletta, D.F. (1999), "Extending The Technology Acceptance Model To Account For Social Influence: Theoretical Bases And Empirical Validation", **Proceeding Of The 32nd Hawaii International Conference On System Sciences**.
- Martinez-Torres, M.R., Toral Marin, S.L., Garcia, F.B., Vazquez, S.G., Oliva, M.A. ve Torres, T. (2006). A Technology Acceptance of a Learning Tools Used in Practical Laboratory Teaching, according to the European Higher Education Area, **Behavior and Information Technology**, s.1-11.
- Mathieson, K., (1991), "Predicting User Intentions: Comparing the Technology Model with the Theory of Planned Behavior", **Information Systems Research**, 2(3) s. 173-191.
- Moon, Ji-Won and Young-Gul Kim (2001) "Extending the TAM for a World-Wide-Web Context." **Information & Management** (38:4), s. 217-230.
- Ngai, E.W.T., Poon, J.K.L. ve Chan, Y.H.C. (2005), "Empirical Examination Of The Adoption Of WebCT Using TAM", **Computer & Education**, article in press ([http:// www.sciencedirect.com](http://www.sciencedirect.com)).
- Norusis, M.J. (1993), SPSS for Windows: Professional Statics, Release 6.0, SPSS Inc., Chi-cago.
- Özer G. ve Yılmaz, E. (2010), "Mantıklı Eylem Teorisi (MET) ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama", **İktisat İşletme ve Finans**, 25, (290) 2010, s. 65-88.
- Ravichandran, T. ve Arun, R. (1999), "Total Quality Management in Information Systems Development: Key Constructs and Relationship", **Journal of Management Information Systems**, 16(3), s.119-156.
- Saga, V. L. ve Zmud, R. W. (1994). "The Nature and Determinants of IT Acceptance, Routinization, and Infusion, in Diffusion, Transfer, and Implementation of Information Technology" , **L. Levine (Editor). Elsevier Science B.V. (North Holland)**.
- Shang, R.A., Chen Y.C. ve Shen, L. (2005), "Extrinsic Versus Intrinsic Motivations For Consumers Tos Hop On-Line", **Information & Management**, 42, s.401-413.
- Sharma, S. (1996), "Applied Multivariate Techniques", **John Wiley&Sons Inc.**, s.685, New York.
- Shen, J. ve Eder, L.B. (2009), "Exploring Intentions To Use Virtual Worlds For Business", **Journal of Electronic Commerce Research**, Vol.10, s.94-103.
- Shih, H.P. (2004), "An Empirical Study On Predicting User Acceptance Of E-Shopping On The Web", **Information & Management**, Vol.41, s.351-368.
- Tzou, R.C. ve Lu, H.P. (2009), "Exploring the Emotional, Aesthetic, and Ergonomic Facets of Innovative Product on Fashion Technology Acceptance Model", **Behaviour & Information Technology**, 28:4, s.311-322.
- Vijayarathy, L.R. (2004), "Predicting Consumer Intentions To Use On-Line Shopping; The Case For Augmented Technology Acceptance Model", **Information & Management**, Vol.41, s.747-762.
- Venkatesh, V. (2000). Determinants of Perceived Ease of Use: Integrating Control, Instrict Motivation and Emotion into the Technology Acceptance Model" **Information Systems Research**, Vol: 11. (4), s.342-365.

Venkatesh, V. ve Davis, F.D. (2000). "A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies," **Management Science**, 46, s.186-204.

Wu, J.H. ve Wang, S.C. (2005), "What Drives Mobile Commerce? An Empirical Evaluation Of The Revised Technology Acceptance Model", **Information & Management**, 42, s.719-729.

Yang, H.D, ve Yoo, Y. (2004), "It's All About Attitude: Revisiting The Technology Acceptance Model", **Decision Support Systems**, 38, s.19-31.